

Handreiking voor bezinning in de kerken over het thema Man, Vrouw en Ambt n.a.v. de besluiten van de GS Meppel 2017

Deputaatschap Man Vrouw in de Kerk (MViK), najaar 2017

Het bijgaande document is een eerste versie van de brochure die bij het deputaatschap MViK in de maak is. De bedoeling is om de brochure zelf wat handzamer en toegankelijker te maken. De inhoud zal echter gelijk zijn aan het bijgaande document. Aangezien ons al meerdere malen verzocht een handreiking voor het proces in de gemeente te geven, stellen we die inhoud alvast ter beschikking. Ons verzoek daarbij is om vooral gebruik te maken van die inhoud en niet te veel te letten op de wijze waarop die in deze versie is gepresenteerd.

Inhoud

1. Inleiding
2. Stappen voor een kerkenraadsbezinning
3. Vraagstelling aan de gemeente
4. De gemeente aan het werk
5. Naar een besluit
6. Tenslotte, na een heel verhaal

Bijlage A. Positie van de gemeente en vraagstelling

Bijlage B. Voorbeelden van middelen om de gemeente te betrekken

Bijlage C. Voorbeelden van soorten besluiten en
manieren om besluiten te nemen

Bijlage D. Voorbeelden van werkvormen

1. Inleiding

Het materiaal dat we hierbij aanbieden is bedoeld om kerkenraden te helpen

- in Christus met elkaar en de gemeente op weg te gaan
- zich als kerkenraad te bezinnen
- een route te kiezen voor de gemeente in het proces n.a.v. de GS-besluiten
- in samenspraak met de gemeente een visie te ontwikkelen over m/v en ambt in de eigen gemeente

Zie www.gkv.nl/organisatie/deputaatschappen/mvindekerk voor meer informatie, literatuur, voorbeelden en materiaal.

We richten ons met dit materiaal tot kerkenraden als eerste aanspreekpunt in hun zorg voor de plaatselijke gemeenten.

Wanneer je als kerkenraad in de gemeente het proces wilt begeleiden rond de GS-besluiten over Man Vrouw en ambt, en rond de vraag hoe je in de eigen gemeente wilt omgaan met Man Vrouw en Ambt, dan kun je dat op verschillende manieren aanvliegen. Het is belangrijk hierin goed te kiezen en vooraf te bepalen: wat is in onze situatie de belangrijkste vraag in de gemeente en wat willen wij eigenlijk bereiken? Behalve de besluiten die je als kerkenraad wilt gaan nemen is het goed je af te vragen: welk effect willen we bereiken met de bezinning in de gemeente? Als we vormen kiezen, wat zouden dan (ongewenste) effecten kunnen zijn? Wat hopen we dat de te nemen besluiten gaan uitwerken?

Het is goed om daarbij met elkaar de tijd te nemen om het gesprek in rust met elkaar te kunnen voeren. Er lijkt in zijn algemeenheid geen reden om overhaast besluiten te nemen. We willen in dit kader ook verwijzen naar de brief die door het moderamen van de GS-Meppel naar de kerken is gestuurd met een toelichting op de besluiten over MV en Ambt.

We geven in dit materiaal een suggestie hoe je als kerkenraad je intern kunt bezinnen voordat de gemeente volledig wordt betrokken en hoe je leiding kunt geven aan de gemeente. Voor die bezinning zijn de hierna beschreven stappen bedoeld.

2. Stappen voor een kerkenraadsbezinning

Voordat de gemeente wordt meegenomen in de vraagstelling rond de vrouw in het ambt, zal de kerkenraad zich eerst zelf moeten bezinnen. De volgende stappen worden aangeraden:

1. Gebed
2. Een goede beoordeling van de situatie die in de gemeente is ontstaan na het GS-besluit
3. Eigen bezinning over de vraagstelling M/V en ambt binnen de kerkenraad
4. Nadenken over de rol die de kerkenraad in wil nemen in het proces voor de gemeente
5. Welke vragen willen we de gemeente voorleggen en welk doel stellen we voor het proces in de gemeente
6. Het plan, niet zozeer over invoering van het besluit, maar meer over het meenemen van de gemeente in de vraagstelling
7. Bezinning over de overige GS-besluiten rondom M/V en ambt
8. Relatie met de andere GKV-kerken
9. Communicatie richting de gemeente

2.1 Gebed

Bidden is de manier om Gods genade en Geest in je te laten werken en afhankelijk van Gods leiding op weg te gaan. De kern van het werk is dat je, hoe je ook denkt over M/V en ambt, ervoor kiest om in jouw gemeente een vredestitcher te zijn. Want: 'Het echte geluk is voor mensen die vrede sluiten. Want zij zullen kinderen van God genoemd worden' (Matteüs 5:9). Dat vraagt allereerst dat je zelf de vrede van Christus zoekt, innerlijke vrede najaagt door gebed, meditatie en stilte.

Geef het gebed een goede plek: als je klaar zit rond de tafel om het gesprek te beginnen, als het gesprek stopt, als je conclusies gaat trekken. En doe dat (in welke vorm dan ook) samen. Laat alle gesprekken die gevoerd gaan worden in lokale kerken beginnen met vijf minuten stil zijn. Samen stil zijn. Om Gods genadige aanwezigheid te proeven die zoveel dieper en verder gaat dan de lieve vrede die we misschien kunnen bereiken door op een slimme manier discussies in te richten.

2.2 Beoordelen situatie

In welke situatie bevinden we ons en wat is voor ons de leidende vraag?

De situatie in uw gemeente kan totaal anders liggen dan die in een andere gemeente. Er zijn kerken die er al voor de GS toe zijn overgegaan ambten voor zusters open te stellen, sommige kerken zijn tegen, in andere gemeenten leeft het onderwerp helemaal niet. Dat laatste kan overigens voortkomen uit het feit dat vrouwelijke gemeenteleden zich gezien weten in hun gaven, volop betrokken zijn bij het leven in de gemeente en daarom helemaal niet haken naar vrouwelijke ambtsdragers.

Maar ook is bekend dat vrouwen soms onderwijzende of pastorale taken uitvoeren zonder de geestelijke inbedding en de veiligheid van een officieel ambt. Dit is nieuw: vroeger werden deze taken toch bijna altijd door mannen vanuit het ambt uitgevoerd. De gedachte leeft bij velen dat het goed is aan deze diensten van vrouwen ook een officiële ambtelijke plek te geven. Wie gaven en roeping voor een bijzondere verantwoordelijkheid heeft, dient daartoe ook publiekelijk de volmacht te ontvangen in verkiezing, bevestiging en zegen.

Je zou dit de ‘feitelijke’ situatie kunnen noemen.

Daarnaast speelt mee:

- Wat is je visie op man/vrouw zijn vanuit de bijbel en vanuit de structuur van het mens zijn zoals God die heeft bedoeld (art. 2 NGB)?
- Hoe zijn we kerk in onze tijd en cultuur? De cultuur verandert ons hoe dan ook. Wat is hierin acceptabel, positief? Waarin willen we ons als christenen onderscheiden?
- Wat roept het thema op aan emotie, hoe raakt het in het persoonlijk geloof?

Afhankelijk van de situatie zijn er specifieke vragen en zul je als kerkenraad kiezen voor bepaalde middelen om je als gemeente te bezinnen op de situatie.

We gaan uit van de gemeente en kerkenraad als eenheid. Het kan voorkomen dat de kerkenraad een visie heeft die verschilt van die van de gemeente. Als je een gezamenlijk vertrekpunt wilt vinden kan dat betekenen dat je hebt te accepteren dat er verschillende meningen zijn. Het uitgangspunt dat wij aanbevelen is dat de kerkenraad zich dan herderlijk heeft te verbinden met de gemeente en in het leiding geven zorg te dragen voor geloof en leven van de gemeente. Dan ligt ook daarin een gezamenlijk vertrekpunt.

Zie Fil.2:1-5: Nu u door Christus zozeer bemoedigd wordt en liefdevol getroost, nu er onder u zo'n grote verbondenheid met de Geest is, zoveel ontferming en medelijden, maak mij dan volmaakt gelukkig door eensgezind te zijn, één in liefde, één van streven, één van Geest. Andel niet uit geldingsdrang of eigenwaan, maar acht in alle bescheidenheid de ander belangrijker dan uzelf. Heb niet alleen uw eigen belangen voor ogen, maar ook die van de ander. Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had; en 1Pt.5:1-3: Ik doe een beroep op de oudsten onder u. Als uw medeoudste en als ooggetuige van Christus' lijden, en omdat ik evenals u zal delen in de luister die binnenkort zal worden geopenbaard, vraag ik u: Hoed Gods kudde waarvoor u de verantwoordelijkheid hebt, houd goed toezicht – niet gedwongen maar vrijwillig, zoals God dat wil, en niet om er zelf beter van te worden, maar met belangeloze toewijding. Stel u niet heerszuchtig op tegenover de kudde die aan u is toevertrouwd, maar geef het goede voorbeeld.

Waar het om gaat is dat je als kerkenraad niet ‘zo maar’ kiest voor een bepaalde route, of voor datgene wat de ambtsdragers het beste lijkt. Nee, probeer samen een beeld te krijgen van de situatie in de gemeente, en wat het beste past bij de behoefte van de gemeente. In Bijlage A. is een schema opgenomen dat je kan helpen om aanknopingspunten te vinden hoe je de situatie in de gemeente moet inschatten en welke vragen dan mogelijk belangrijk zijn voor de gemeente.

2.3 Interne bezinning kerkenraad.

Welke visie heeft de kerkenraad op het gebeuren? Om leiding te geven aan het proces in de gemeente is het goed wanneer de kerkenraad zelf ook ‘er doorheen’ is gegaan, niet alleen op basis van argumenten maar ook na met elkaar gedeeld te hebben hoe je er persoonlijk instaat en hoe je in Christus met elkaar wilt optrekken.

Je kunt dus een studieavond beleggen, maar verwacht niet dat je uit deze (veelomvattende) discussie komt. Het is een begrijpelijke en zinnige wens er ook inhoudelijk doorheen te gaan. Maar met alleen zaken op een rijtje zetten bereik je niet veel: het eigenlijke proces is dat we met elkaar in gesprek moeten gaan.

Je kunt bezinnen op vier niveaus: inhoudelijk, persoonlijk, 'op zielsniveau' en op de laag van het gemeente zijn.

1. Met **inhoudelijke bezinning** wordt bedoeld: voer als kerkenraad (en later als gemeente, wijk, kring) je gesprek bij een open Bijbel. Samen luisteren naar en praten over Gods woorden (de stem van de Herder) is de meest basale vorm om de weg te zoeken. Daarin ook naar elkaar luisteren bindt samen wanneer je ervaart dat jij en de ander een plek hebben in dat gesprek, waarin Gods Woord de leidraad is. Discussie op basis van Bijbel en andere bronnen kan hierin een plek hebben.

2. Met **persoonlijke bezinning** wordt bedoeld: het gaat hier om meer dan een correcte optelsom van de bijbelse gegevens. Naast de inhoudelijke kant is er ook een persoonlijke, emotionele betekenis van de besluiten. Het raakt aan de weg die je erin bent gegaan, wat het betekent voor jou zelf en je geloof, de geschiedenis die we met elkaar hebben. Er komen allerlei dingen bij naar boven. Het is belangrijk deze laag in het gesprek mee te nemen.

3. Je kunt op nog een ander laag in gesprek gaan: **op zielsniveau**. Het doel is dan om elkaar te beluisteren en te merken wat er bij jezelf gebeurt: niet op elkaar reageren, uitstellen van oordelen en oplossingen en ontvankelijk luisteren.

4. Een vierde aspect in de bezinning cirkelt om de vraag **hoe je gemeente kunt zijn**, terwijl meningen over bepaalde thema's uiteenlopen.

Je kunt deze lagen doorlopen door als kerkenraad een gesprek met elkaar te voeren op de volgende manier:

1. vertel elkaar welke ontwikkeling je hebt gehad m.b.t. het standpunt t.a.v. 'man, vrouw en ambt' dat je nu hebt.
 - niet op elkaar reageren
 - uitstellen van oordelen en oplossingen
 - ontvankelijk luisteren
2. Inhoudelijke (bijbelse) discussie; uitwisselen van argumenten. Discussiepunten:
 - bijbelse lijnen man-vrouw (verschil man-vrouw vs. gelijkheid; vroeger vs. nu)
 - invulling in bijbel van 'belangrijke functies' (vrijwel altijd M, maar af en toe gesanctioneerde V; profetessen, ...)
 - zwijgtteksten (en de vele en onvergelykbare exegeses daarover)
 - wat zegt de bijbel eigenlijk over de ambten zoals wij die nu kennen en zoals ze in de Reformatietijd zijn ingesteld
3. Snap je iets van de 'wederzijdse standpunten'. Hoe 'waardeer' je die? Wat vind je van het standpunt van de ander? Begrijp je hoe die ander daarop uitkomt?
4. Denk je dat dat op korte termijn naar elkaar toekomt? Of zelfs op lange termijn?
5. Wat doen we daarmee? Wat betekent het wanneer we verschillend denken? Hoe gaan we daarmee verder?

6. Denk eens in scenario's: wat zal het effect zijn in de gemeente:
- als we niets doen, of bijv. pas over drie jaar een beslissing nemen
 - als we de ambten openstellen voor vrouwen
 - als we besluiten de ambten niet open te stellen voor vrouwen
 - als we alleen enkele ambten openstellen voor vrouwen

Is dat (effect) inderdaad wat we willen?

2.4 Rol kerkenraad

Welke rol ziet de KR voor zichzelf in het leiding geven aan de gemeente?

Bijvoorbeeld:

- *herderlijk richting geven* - de gemeente een doel voor ogen brengen vanuit bijbelse / geloofsovertuiging. Als de kerkenraad een overtuiging heeft kan het de gemeente helpen alle stappen in het proces in een perspectief te zien
- *pastoraal begeleider* – naast het proces in de gemeente neemt de kerkenraad zo nodig pastorale zorg op zich voor mensen die worstelen met de thematiek
- *gespreksleider* – wanneer in de gemeente vooral behoefte is om eerst maar eens rustig te bezinnen op het thema
- *uitdagende rol* – wanneer in de kerkenraad een overtuiging leeft en de gemeente nog in verwarring is over conflicterende waarden/overtuigingen, kan de KR de gemeente uitdagen dit conflict echt met elkaar aan te gaan: wanneer gemeenteleden in hun emotie klaar staan met oordelen en direct consequenties trekken kan de kerkenraad de gemeente uitdagen het persoonlijke gesprek met elkaar aan te gaan

Kies een voor de gemeente passende leidinggevende positie ergens tussen directief en stimulerend. Te directief kan eventuele tegenstellingen in de gemeente vergroten. Te veel aan de gemeente zelf overlaten kan verwarring geven en gevoel van gebrek aan leiderschap.

- Als je als kerkenraad een uitgesproken keuze wilt maken, neem de gemeente dan daarin mee. Neem bijvoorbeeld geen besluit vooraf, maar vraag de gemeente wat zij vindt van je voornemen. Beargumenteer je keuze en leg uit waarom een keuze van de kerkenraad de meest passende manier voor de gemeente is om de vraagstelling aan te lopen.
- Als je ervoor kiest om het gesprek 'op laag niveau' (kringen, wijken, bijbelstudiegroepen) plaats te laten vinden, stuur dat dan. Geef vragen mee, stel einddata, vraag om de uitkomsten, maak de uitkomsten gemeenschappelijk voor de hele gemeente en geef aan welke conclusies je daaruit trekt.
- Ergens in het midden positie nemend zou je er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen om een groep (geselecteerde of belangstellende) gemeenteleden over de vraag te laten nadenken, zowel inhoudelijk, als voor wat betreft de manier waarop de gemeente in het proces kan worden meegenomen. Begeleid dit als kerkenraad en wees er niet bang voor om het proces dat je als kerkenraad hebt doorlopen, nog eens met deze groep te doorlopen. Geef de mensen uit die groep een leidende rol in het gemeenteproces, maar stel bijvoorbeeld wel als kerkenraad vast welke conclusies getrokken worden.

2.5 Vaststellen vraag en doel gemeenteproces

Welk doel kiest de KR vanuit de eigen bezinning / visie in verbinding met de situatie? Wat is de belangrijkste vraag die er leeft? Welk effect wil de kerkenraad bereiken? Enkele voorbeelden van situaties en mogelijke richtingen:

- Er is een behoefte om alles eerst maar eens te laten bezinken. Aan de éne kant geeft het rust om de tijd te nemen. Aan de andere kant kan de kerkenraad zich de vraag stellen: Nu we ermee geconfronteerd worden in het kerkverband, hoe gaan wij er dan mee om? Is het wijs die bezinning uit te stellen?
- Nu er ruimte is voor de vrouw in de ambten, wat al heel lang leeft, hoe geven wij dit op verantwoorde manier vorm in onze gemeente, en hoe gaan we om met de verschillen in het kerkverband waar we deel van uit maken?
- Een deel van de gemeente ervaart principiële gewetensnood. Hoe dragen we hier zorg voor, welk doel we ook kiezen?
- Misschien is er bij sommigen zelfs een reflex om direct af te haken na deze besluiten. Het is belangrijk deze reactie te erkennen, op zijn minst als reële pijn bij het kwijtraken van vertrouwde vormen waarin men zich toewijdde aan God. De kerkenraad maakt duidelijk dat er in de gemeente ruimte mag zijn voor deze gevoelens. Het gesprek op zielsniveau is dan erg belangrijk. De kerkenraad bezint zich ook op een weg naar de toekomst. Hoe maken we hier contact over met elkaar? Kunnen we afscheid nemen van een vertrouwde setting (of niet)? Kunnen visies naast elkaar bestaan? Hoe pakken we samen de draad weer op in een nieuwe situatie?
- In de gemeente leeft het onderwerp totaal niet. De vraag naar de vrouw in het ambt is nog nooit opgekomen. Men ervaart een roeping op hele andere terreinen. De kerkenraad kiest ervoor voorlopig de energie daarop te richten.
- Zusters en broeders functioneren op allerlei manieren met hun gaven in de gemeente. Dit maakt dat de vraag naar de vrouw in het ambt niet wordt gesteld. De kerkenraad kan zich door de GS-besluiten laten prikkelen om na te gaan of bepaalde taken die nu door vrouwen worden uitgevoerd (pastoraal, catechetisch, leidinggevend) toch geen ambtelijke inbedding verdienen om dit geestelijk te dragen in de gemeente, om ook veilige kaders te geven rond de taken, kaders die rond het ambtswerk wel zijn vastgelegd maar die voor 'vrijwillig' werk in de gemeente zo niet zijn afgesproken. Of: kies met de gemeente voor andere vormen van 'inzegening'.

2.6 Plan

Welke weg zetten we uit voor de gemeente om aan dit doel te werken? Welke stappen willen we daarin? Welke termijn hebben we voor ogen om bepaalde (sub)doelen te halen? Hoe stimuleren we het gesprek in de gemeente in klein verband, hoe halen we de resultaten daarvan op en hoe delen we dat als gemeente weer gezamenlijk? Welke middelen/werkvormen kiezen we daarvoor?

Laat het niet gewoon gebeuren, maar heb een plan en deel dat plan met de gemeente.

2.7 Bezinning rond overige GS-besluiten M/V en ambt

Er liggen nog twee andere besluiten van de GS rond het onderwerp M/V en ambt die van belang kunnen zijn in de discussie.

In de eerste plaats betreft dit de erkenning van taken die vrouwen en mannen soms al langere tijd uitvoeren in de gemeente en die vroeger door ambtsdragers werden gedaan: pastoraat, catechese, leidinggeven. Er zijn gemeenten waar de roeping die kerkleden voelen om hierin actief te zijn, niet expliciet door de gemeente wordt bevestigd. Als dat het geval is, kan het zinvol zijn om voorafgaand aan de discussie over de vrouw in het ambt, een vorm te vinden voor 'bevestiging'. Bijvoorbeeld door ook voor deze taken een tal te stellen en/of de aangewezen personen in de eredienst in hun taak te bevestigen, of in te zegenen. Hiermee wordt erkend dat dergelijke (ambt-achtige) taken door diverse gemeenteleden (man én vrouw) uitgevoerd kunnen worden, dat dat werk door de gehele gemeente gedragen wordt en dat de gemeente de verantwoordelijkheid daarvoor daadwerkelijk toewijst aan de betreffende personen. Als deze vraag voor uw gemeente speelt, kijk dan of het zinvol is om dit in het gesprek met de gemeente te betrekken, of om de gemeente gewoon te dienen met een voorstel.

Verder ligt er de oproep van de GS om zich te bezinnen op de vraag hoe recht kan worden gedaan aan de verschillen tussen man en vrouw in de vervulling van taken en ambten in de gemeente? M.n. als ervoor wordt gekozen om de ambten in de gemeente open te stellen voor vrouwen, is het goed als de kerkenraad zich ook over deze vraag buigt.

2.8 Relatie met andere kerken in het kerkverband

De nadruk zal waarschijnlijk komen te liggen op het gesprek binnen de gemeente. Maar je (kerkenraad, gemeente) zult je ook moeten beraden op de relatie die er is binnen het kerkverband; met omringende gemeenten. Houd er rekening mee dat besluiten van genabuurde kerken of van de classis van invloed kunnen zijn op de discussie binnen de eigen gemeente. Overleg met andere gemeenten (of in classisverband) kan in de eerste plaats behulpzaam zijn voor het proces in de eigen gemeente. Maar er zijn ook gewoon een aantal praktische zaken die in overleg geregeld moeten worden.

Wat handig is om te delen:

- Hoe schat men de situatie binnen de eigen gemeente in?
- Welke invulling geeft men aan het proces in de gemeente?
- Welk 'standpunt' kiezen de andere kerken? Hoe is men daar gekomen?
- Als er bij een van de kerken moeite is met het GS-besluit: hoe zien de andere kerken dit? Wat heeft men zich daarover voorgenomen? Kunnen we elkaar ondersteunen?
- Hoe ga je ermee om wanneer kerkenraad of predikant een andere mening is toegedaan dan waar het in de gemeente naar toe lijkt te gaan?

Wat goed is om af te spreken:

- Hoe gaan we om met afvaardiging naar meerdere vergaderingen?
- Hoe gaat het lopen met het uitnodigen van predikanten van een andere gemeente (voorgaan en handdruk)?

- Hoe gaan we om met ambtsdragers die principiële moeite hebben met het standpunt van een gemeente waarin ze een bepaalde taak hebben (prediking, consulentschap, kerkvisitatie)?
- Meer in zijn algemeenheid: In hoeverre respecteren we elkaars standpunten? Hoever gaat dat 'respect'? Zijn er situaties denkbaar waarin je van elkaar kunt eisen dat de ander meegaat in de lijn die jij hebt gekozen? En, andersom: dat je dat niet van elkaar kunt vragen?
- Wat spreken we in de classis af over bijvoorbeeld het toelatend onderzoek van vrouwelijke kandidaat-predikanten?

2.9 Communicatie met de gemeente

Informeer de gemeente voor/tijdens de eigen bezinning al over waar de kerkenraad mee bezig is, welke vragen worden aangelopen en wanneer de gemeente betrokken zal worden. Je kunt ook hier de gemeente al betrekken door bijvoorbeeld input te vragen op de vragen die je als kerkenraad gaat behandelen.

Na de eigen bezinning informeert de kerkenraad de gemeente over de situatie:

Wat hij waarneemt in de gemeente en op welke manier de besluiten van de GS door de KR zijn ontvangen. Ook stelt hij een bij de situatie passende route voor om het thema MVEA in de gemeente te bespreken. De kerkenraad kan daarbij aangeven dat pas tot eventuele invoering van de besluiten van de GS wordt overgegaan, nadat de bezinning in kerkenraad en gemeente is afgerond (ter voorkoming van onrust).

De 'bezinningsroute' in de gemeente kan vorm krijgen in studieavonden, lezingen, wijk- of kringavonden, gemeentevergaderingen (al of niet in bijzijn van een deputaat of synodelid om het proces op de GS toe te lichten).

De kerkenraad kiest zorgvuldig de werkvormen die hem passend lijken in de eigen situatie, met oog voor de inhoudelijke, persoonlijke en geestelijke 'laag' in het gesprek en hoe je als gemeente omgaat met verschil van meningen.

3. Vraagstelling aan de gemeente

Het kan voorkomen dat er in eerste instantie een soort vertwijfeling lijkt te zijn in de gemeente: Hoe moeten we hier nu mee aan de gang? Breng dan in elk geval eerst rust. Schets bijvoorbeeld op een informatieve gemeentevergadering de situatie hoe je daar als kerkenraad tegenaan kijkt. En laat het plan zien hoe je denkt dat je het met elkaar het beste aan kunt lopen. Vraag inbreng daarop.

Leg vervolgens een vraag neer in de gemeente die iedereen vanuit een gemeenschappelijk belang aan het werk zet. Niet een vraag die iedereen persoonlijk ertoe zet om zijn eigen argumenten nog eens te slijpen, maar een vraag die je om doet zien naar je buurman en nieuwsgierig maakt hoe hij daarover denkt. Je kunt de vraag letterlijk stellen aan het eind van zo'n informatieve avond, in een eredienst of als aangekondigd onderwerp voor georganiseerde (groeps)gesprekken. Denk samen goed na over die vraag (vragen) en neem het volgende in overweging.

Ook al zijn er besluiten op de synode genomen, de discussie zelf lijkt nog verre van gesloten. Er blijven mensen die er moeite mee hebben dat er wordt gezegd dat er Schriftuurlijke gronden zijn. Er blijven mensen die blij zijn met het besluit, maar zich er nu aan storen dat 'de anderen' het toch nog weer tegenhouden. En met het voortgaan van de discussie blijven er mensen die het steeds minder snappen dat er zo moeilijk wordt gedaan over dit onderwerp. Ook theologen hebben rondom het onderwerp verschil van mening over lijnen in de bijbel en exegeses van bepaalde teksten. En het is aan de plaatselijke kerken overgelaten om invulling te geven, dus je hebt kans dat er verschil in beleid zal ontstaan tussen de kerken. De ervaring met het verloop van de discussie de afgelopen tientallen jaren, leert dat een puur (bijbels) inhoudelijke discussie je op korte of langere termijn ook niet bij een algemeen aanvaard antwoord zal brengen.

Kortom: er blijft verschil van mening. En dat is simpelweg de situatie.

De vraag is dus niet zozeer welke positie je kiest t.a.v. de vrouw in het ambt, maar meer welke positie je kiest met het oog op de gemeenschap.

Dat neemt niet weg dat met elkaar praten over je standpunten ook belangrijk is! Ken elkaar, biedt elkaar ruimte voor gevoelens en accepteer die van elkaar! Maar (vervolgens) samen kijken hoe je gemeente van Christus bent, in liefdevolle aanvaarding van elkaar, is minstens zo belangrijk!

Om te helpen welke vragen je aan de gemeente aan kunt bieden is in Bijlage A. een schema gegeven. Daarin wordt de situatie van de gemeente bekeken vanuit de positie die de gemeenteleen innemen t.a.v. de vrouw in het ambt. Je hebt dan Voor- en Tegenstanders, maar ook Twijfelaars en mensen die de discussie nauwelijks volgen. Afhankelijk van die positie kun je met elkaar kijken welke vragen je elkaar (kerkenraad, maar vooral gemeente) zou kunnen stellen om met elkaar het gesprek aan te gaan.

4. De gemeente aan het werk

Voor het proces zoals dat, na bezinning daarover in de kerkenraad, in de gemeente plaats zou moeten vinden, is het goed je aan aantal dingen te realiseren:

- In veel gevallen zal het niet ineens klaar zijn. Eén gemeentevergadering en dan een besluit, zal vaak weer onenigheid geven. Ga uit van een proces met verschillende stappen, waarbij de gemeenteleden tussendoor de tijd en de ruimte krijgen om zaken te overdenken en met elkaar uit te wisselen.
- Als je wilt dat mensen met elkaar in gesprek gaan, realiseer je dan dat er nog al wat voorwaarden zijn voor een gesprek: Mensen moeten bereid zijn te komen, moeten bereid zijn met elkaar in gesprek te gaan, de groep mag niet te groot zijn, er moet veiligheid / vertrouwdsheid zijn, mensen moeten open kunnen zijn en niet te veel gestuurd worden (bijvoorbeeld door een inleiding of stellingen), ze moeten het gevoel hebben 'dat het er toe doet' en niet 'dat het allemaal al bedisseld is'.
- Ook het uitwisselen van standpunten en argumenten is een essentieel onderdeel voor het proces. Als je elkaars positie niet kent en begrijpt, praat je snel langs elkaar heen of blijft je te veel in algemeenheden hangen. Met het uitwisselen van argumenten heb je echter nog geen gesprek. Dat krijg je pas als je je kunt buigen over een gemeenschappelijk vraagstuk (nu we elkaars standpunt kennen, wat gaan we nu doen?).
- Veel mensen zullen het niet prettig vinden als het lijkt op een 'open eind verhaal'. Laat zien waar je, en op welke termijn, heen wilt, zorg voor logische stappen die daarbij passen, deel tussenresultaten en conclusies voor het vervolg.

Kies nauwkeurig de passende middelen en kanalen om de gemeente te betrekken en gemeenteleden met elkaar in gesprek te brengen. Ga na wat je wel en juist niet via dat middel kunt doen. In Bijlage B. worden hiervan enkele voorbeelden genoemd, zoals de Eredienst, de Gemeenteavond en een Enquête. Daarbij worden overwegingen gegeven om te kunnen beoordelen waarvoor ze vooral wel en niet geschikt zijn.

5. Naar een besluit

Als u (samen met de gemeente) daaraan toe bent, of als u met elkaar van mening bent dat 'het nu lang genoeg heeft geduurd', zult u uiteindelijk een beslissing willen nemen. Hoe nu verder rond 'de vrouw en het ambt'? Laat u ook op dit punt door niemand de wet voorschrijven. Maak weloverwogen keuzes hoe u dit deel van het proces in wilt gaan, passend bij (de situatie in) uw gemeente.

Zonder hier verder al te diep op in te gaan: die eerste keuze is al 'We zijn eraan toe!'. Geldt dat voor iedereen? In de meeste gevallen zal dat niet zo zijn! Twijfelen is ingeboren. Maar door het besluitproces met elkaar af te stemmen, kun je veel bereiken in de zin van 'Ok, laten we dat maar doen'.

Drie aandachtspunten voor het besluitproces:

- Wat voor soort besluit willen we nemen?
- Op welke manier gaan we het nemen?
- Kan men zich daarin vinden?

Om met het laatste te beginnen: Stem met elkaar het besluitproces af. Vraag inbreng daarop. Vraag een groep bekwame mensen om dit proces vorm te geven. Neem eventueel expliciet een besluit over het te volgen besluitproces. Het maakt het voor mensen veel makkelijker om de consequenties van een besluit te aanvaarden, als ze het van tevoren al eens waren met de manier waarop dat besluit genomen zal worden.

Neem het volgende in overweging. We hebben vaak de neiging om, voordat we een 'groot besluit' nemen, ervoor te zorgen dat iedereen daarin mee kan gaan. In de praktijk lukt dat eigenlijk nooit. Gevolg is dat het te lang duurt en dat er dan geforceerd een besluit moet vallen over die grote stap. Met alle gevolgen van dien (struikelen, niet mee kunnen komen). Het is gewoon veel makkelijker om die grote afstand te overbruggen door middel van kleine stapjes met rust daartussen. Nadat je hebt besloten om een kleine stap te nemen, kun je veel beter de consequenties daarvan aanvoelen. Je kunt alvast een stukje ervaring opdoen. Het geeft inzicht en richting voor de volgende stap. De discussie is veel minder breed, omdat je je vooral op die volgende stap kunt concentreren. Sta elkaar ook toe om heel af en toe een vorige stap een klein beetje te corrigeren. Het is niet bedoeld om met elkaar in een fuik te stappen (correctie moet kunnen), maar natuurlijk wel om vooruit te komen (wel stappen nemen)! Stappen worden gedurende het gesprek gezet en niet in een aparte fase achteraf.

Het is al vaker gezegd, maar als het voor uw gemeente van toepassing is, denk dan in dit verband ook weer even aan een besluit over de bevestiging van gemeenteleden in taken die voorheen vaak alleen binnen het ambt werden uitgevoerd (pastoraat, catechese). De indruk bestaat dat binnen gemeenten waar dit al gewoonte is, de discussie over de vrouw in het ambt als minder zwaar wordt ervaren.

Als het gaat om het soort besluit is "De ambten (wel/niet) openstellen voor vrouwen" misschien het eerste waar je aan denkt. Maar ook fasering (sommige ambten wel, andere nog niet) is een besluit en ook het uitstellen van een definitief besluit is een besluit op zich.

Ook hier geldt weer: kies bewust; het één past beter in de situatie van de eigen gemeente en zal makkelijker gedragen worden, dan het andere.

Ook de manier waarop je tot een besluit wilt komen, is bepalend voor de manier waarop de gemeente erop zal reageren. Een kerkenraadsbesluit zonder de gemeente daar eerst in te betrekken, lijkt met deze vraagstelling niet passend. Maar om nu meteen de gemeente door een stemming te laten bepalen wat er moet gebeuren is weer een ander uiterste! Er zit ook nog van alles tussen.

In Bijlage C. worden meerdere voorbeelden gegeven van zowel het soort besluit als de manier waarop besluiten genomen kunnen worden.

6. Tenslotte, na een heel verhaal

Zo met elkaar is het een heel verhaal en lijkt het wel heel ingewikkeld te worden!

Laat u daardoor niet misleiden!

Het is misschien wel een heel verhaal, maar dat komt vooral omdat het niet gericht is op één specifieke situatie, maar rekening houdt met verschillende invalshoeken. Haal daaruit wat in uw situatie van toepassing is en trek uw eigen plan. En dat het misschien wel ingewikkeld is, het zij zo. Maar maak het niet ingewikkelder door het allemaal zelf op te willen lossen en alles in controle te willen houden. De kern van de vraag is hoe je als gemeente samen acteert in deze situatie. Leg die verantwoordelijkheid dan ook in de gemeente en ga in gesprek met elkaar.

De belangrijkste boodschap is gewoon:

- trek uw eigen plan dat past in úw gemeente,
- ga in gesprek met elkaar,
- kies bewust voor de stappen die je samen wilt nemen
- en stuur op het effect dat je samen wilt!

Hopelijk vindt u daarvoor de aanknopingspunten in dat hele verhaal.

Bijlage A. Positie van de gemeente en vraagstelling

In het onderstaande (niet uitputtende!) schema worden voorbeelden gegeven van vragen die je elkaar zou kunnen stellen afhankelijk van de situatie in de gemeente als je kijkt naar het aantal Voor- en Tegenstanders van de vrouw in het ambt. Voor het gemak is even aangenomen dat die situatie in de gemeente op die manier redelijk is in te schatten. In werkelijkheid zal het wat genuanceerder liggen. Het gaat er echter om dat je je een voorstelling probeert te maken van de vragen die in jouw situatie van belang kunnen zijn, en dat je dan met behulp van de voorbeelden hieronder samen zoekt naar de vragen waarmee je het gesprek in de gemeente het beste op gang zou kunnen brengen.

Positie	Situatie gemeente	Vragen
Vóór	De meerderheid is van mening dat er Schriftuurlijke gronden zijn om vrouwen te roepen tot het ambt	- Hoe staat het met de mensen die geen voorstander zijn? Voelen zij zich gehoord? Wat voor positie hebben zij in de gemeente? Wat zal voor hen het effect zijn als de ambten worden opengesteld? Wat zou voor hen nog wel aanvaardbaar zijn? Wat hebben ze nodig om zich verbonden te blijven voelen aan de gemeente? - Is het werkelijk passend om al op korte termijn over te gaan tot het openstellen van de ambten voor vrouwen? Wat voor zin heeft het als we dat nog uitstellen; wat moet er in de tussentijd dan gebeuren? - Op welke manier kunnen we de roeping van mannen en vrouwen in niet-ambtelijke diensten (pastoraat, catechese, leidinggeven, ...) als gemeente bevestigen? Kunnen ook de 'tegenstanders' zich daarin vinden? - Op welke manier (welk tempo, welke ambten) kunnen we de ambten openstellen? Wat voor effect zal dat geven in de gemeente?
Tegen	De meerderheid is van mening dat er Schriftuurlijke gronden zijn om de ambten niet open te stellen voor vrouwen	- Hoe duiden wij GS besluiten voor onze gemeente in het licht van Gods Woord? Hebben we moeite met het besluit? Wat gaan we met die moeite doen? Kunnen we aanvaarden dat er blijkbaar redenen zijn om een andere mening te hebben? Hebben we voldoende opinies gehoord om te kunnen meevoelen hoe men tot die andere mening komt? - Hoe staat het met de mensen die voorstander zijn? Voelen zij zich gehoord? Wat voor positie hebben zij in de gemeente? Wat zal voor hen het effect zijn als we het bij het oude laten? Wat zouden zij minimaal willen waarin we misschien toch mee kunnen gaan? Wat hebben ze nodig om zich verbonden te blijven voelen aan de gemeente? - Is het misschien toch verstandig om in elk geval een vorm te vinden waarmee we de roeping van mannen en vrouwen in niet- ambtelijke diensten (pastoraat, catechese, leidinggeven, ...) als gemeente kunnen bevestigen? - Wat is het karakter van een eventueel besluit om de ambten niet open te stellen voor vrouwen: is het in principe definitief, willen we wachten op wat genabuurde kerken doen, wachten op de volgende GS?
Vóór en tegen	Er is vooral verdeeldheid tussen vóór- en tegenstanders	- Zijn voor- en tegenstanders al echt met elkaar in gesprek geweest? Zijn voor- en tegenstandpunten voldoende gedeeld? Kan men zich verplaatsen in de argumenten van de ander? Wat is de waardering (oordeel) over de mening van de ander? Is er acceptatie van het feit dat er blijkbaar verschil van mening is? En acceptatie dat dit verschil mogelijk niet (binnen afzienbare termijn) is op te heffen? - In hoeverre en op basis waarvan kunnen voorstanders toch iets 'opleggen' aan de tegenstanders? En hoe zit dat andersom? - Hoe kun je ondanks verschil van mening samen verder gaan? Wat betekent het meningsverschil voor hoe je gemeente bent? - Kunnen we overigens samen al wel vast een vorm vinden waarmee we de roeping van mannen en vrouwen in niet- ambtelijke diensten (pastoraat,

Positie	Situatie gemeente	Vragen
		catechese, leidinggeven) als gemeente kunnen bevestigen?
Twijfel	De meerderheid kan geen keuze maken vanwege de kennelijke tegenstellingen in Schriftuurlijke voors en tegens	• Heeft men de indruk al voldoende voor- en tegenstanders te hebben gehoord? Van buiten de gemeente, maar ook binnen de gemeente? • Waar zit je twijfel op vast? Wat zou kunnen helpen om te kunnen kiezen? • Of moet je misschien constateren dat de vraag niet zomaar eenduidig te beantwoorden is? Is het te accepteren dat er kennelijk verschil van mening zal blijven bestaan? • Zijn er dan misschien andere gronden (dan alleen bijbels inhoudelijke) op basis waarvan we kunnen kiezen? • Of is het misschien makkelijker om even af te wachten (wat doen genabuurde kerken, wat doet de volgende GS)? Wat doen we dan in tussentijd? • We kunnen er ons misschien al wel vast op richten om een vorm te vinden waarmee we de roeping van mannen en vrouwen in niet- ambtelijke diensten (pastoraat, catechese, leidinggeven, ...) als gemeente kunnen bevestigen!
Des-interesse	Een grote groep (vaak m.n. jongeren) vindt het een non-issue, snapt de aarzeling niet en doet niet mee in de discussie	• Vinden we het belangrijk deze groep te laten delen in wat er gaande is, zo ja, hoe doen we dat? Is er een 'kanaal' te vinden om hen te bereiken (bijbelstudie, eredienst)? Is er een manier om hen te laten meevoelen dat het voor anderen kennelijk wel een belangrijke discussie is? Is men zich voldoende bewust van het belang van aspecten als: vasthouden aan Gods Woord, leven in maar niet buigen voor de huidige cultuur, eenheid / gemeenschap ondanks verscheidenheid? • Samen met deze 'groep' kun je ook de vraag aanlopen in hoeverre de vraagstelling over de vrouw in het ambt bepalend is voor onze christelijke identiteit. • Geen vragen, maar meer aanbevelingen: rek het niet te veel, laat niet persé iedereen delen in uitgebreide en lange (inhoudelijke) discussies, zet al zo snel mogelijk kleine stapjes. • En: introduceer in ieder geval zo snel mogelijk een vorm waarmee de roeping van mannen en vrouwen in niet- ambtelijke diensten (pastoraat, catechese, leidinggeven) door de gemeente bevestigd wordt!

Bijlage B. Voorbeelden van middelen om de gemeente te betrekken

Hieronder worden voorbeelden van middelen en kanalen gegeven om de gemeente te betrekken en gemeenteleden met elkaar in gesprek te brengen. Daarbij worden overwegingen gegeven om te kunnen beoordelen waarvoor ze vooral wel en niet geschikt zijn. Kies bewust het passende middel om een bepaalde stap in het proces te nemen, of een bepaald doel te halen. Overweeg wie je met het kanaal bereikt en in hoeverre het geschikt is om het gesprek te faciliteren en wat je wel en juist niet via dat middel kunt doen. Realiseer je dat je door een keuze ook kiest voor een bepaalde beperking die je misschien op een andere manier moet compenseren.

Eredienst

Het moment waarop je de gemeente 'in zijn geheel' kunt bereiken. Niet de plek om in gesprek te gaan, veel informatie over te dragen of te verkondigen dat er een standpunt is bepaald. Wel heel geschikt om de gemeente uit te nodigen voor iets, een gedachte mee te geven, een tussenresultaat gemeenschappelijk te maken, je plan onder de aandacht te brengen en reactie (buiten de eredienst) te vragen, een keer iemand te laten vertellen over zijn ervaring in een 'gespreksgroep' (niet inhoudelijk, maar wat het teweeg heeft gebracht). Vooral het gemeentebreed maken van iets wat in kleinere kringen tot stand is gekomen kan heel goed een plek in de eredienst krijgen.

Preek

Uiteraard het middel om Gods Woord te laten schijnen over dat wat mensen bezighoudt. Zeker niet om meningen naast elkaar te zetten, laat staan een bepaalde mening te verdedigen! Het onderwerp 'De vrouw in het ambt' is daarom mogelijk wat te direct. Maar er zijn veel onderwerpen daaromheen waarvan het fijn is als de bijbel daarover opengaat: Omgaan met meningsverschillen (bijv. Rom 14:13,19), roeping en taken in de gemeente, het ambt, het ambt aller gelovigen, bijbelgebruik, hermeneutiek (zonder dan dat woord te gebruiken), hoe ga je als leek om met de bijbel als er moeilijk te begrijpen passages zijn, of als theologen daarover verschillende exegeses hebben, liefde en vrede, samen dienen. Zoek naar voorbeelden van preken die passend kunnen zijn. De aankondiging van een serie preken, kan ook stimulerend zijn om mensen met elkaar in gesprek te brengen.

Gemeenteavond

Een gemeenteavond heeft zijn beperkingen. Over het algemeen komen er niet heel veel mensen en dan ook vaak een 'vaste groep'. Mensen die zich rondom het onderwerp niet veilig voelen, zullen de avond mijden. Als je de gemeente ergens in mee wilt nemen, lukt dat met een gemeenteavond slechts voor een heel beperkt deel. Het is wel heel geschikt voor informatieoverdracht (inhoudelijke inleiding, forumdiscussie, experts bevragen), om het plan met de gemeente te bespreken, als laatste stap om de gemeente te horen over een voorgenomen besluit. Je kunt op een gemeenteavond in groepjes gaan om dingen te bespreken, maar ook dat heeft weer zijn beperkingen: het is maar net bij wie je aan tafel komt, het is nog niet eenvoudig om wat aan de tafels is besproken gemeenschappelijk te maken. Zoiets kan echter wel helpen om met elkaar bijvoorbeeld de vragen scherp te krijgen die aan een forumpanel gesteld kunnen worden. Ook kan het tafelgesprek de aanzet zijn om met elkaar (in ander verband) over het onderwerp door te praten. Nodig daar dan voor uit en spreek af wanneer je daarop terug wilt komen.

Enquête

Een enquête lijkt met deze vraagstelling niet heel geschikt. Er kan natuurlijk behoefte zijn om een peiling te houden over het onderwerp of het plan. Maar als je vindt dat het gesprek in de gemeente op gang moet komen, zal een enquête daar niet veel aan bijdragen. Als er al gesprek komt zal dat vaak gaan over de enquête op zich, over de (suggestieve) vraagstelling en over wat er wel niet met het resultaat gedaan zal worden. Voor sommigen een goed excuus om bij het onderwerp zelf weg te blijven.

Georganiseerde doelgroepgesprekken

In plaats van (of naast) een gemeenteavond kunnen er ook avonden georganiseerd worden voor specifieke doelgroepen (leeftijd, geslacht). Het heeft een aantal nadelen op van een algemene gemeenteavond: er zullen relatief meer mensen op afkomen, mensen hebben in elk geval al iets gemeenschappelijk, het gesprek zal mogelijk daardoor ook wat gericht zijn. Het zal duidelijk zijn dat het, als je het gezamenlijke gesprek wilt stimuleren, niet verstandig is om voor- en tegenstanders als afzonderlijke doelgroep te kiezen.

Gebruik maken van bestaande vertrouwenskringen

Hét echte gesprek vindt uiteraard (buiten je gezichtsveld) plaats in de kring waar men zich thuis voelt, waar men open met elkaar kan praten, waar men gewend is om wat je bezig houdt te delen. Er zijn veel van dergelijke kringen (gezinnen, bijbelstudieverenigingen, miniwijken, je eigen vriendenkring) die je met plezier van dienst willen zijn om eens een keer bepaalde vragen aan te lopen met elkaar en je ook achteraf te vertellen wat dat heeft opgeleverd. Resultaten van de ene kring kun je dan weer gebruiken voor een vraag in de andere. Resultaten van meerdere kringen kun je gemeentebreed delen. Etc. Heel effectief! Er is een belangrijke voorwaarde: als het ervaren wordt als een georganiseerd dwingend moeten, trekt de vertrouwenskring al snel zijn eigen plan! Het kan goed werken om een groep (doorsnee) gemeenteleden te vragen dit proces te sturen en daarvoor o.m. de kringen te benutten waar men zelf deel van uitmaakt.

Bijlage C. Voorbeelden van soorten besluiten en manieren om besluiten te nemen

Hieronder worden voorbeelden gegeven van zowel het soort besluit, als de manier waarop besluiten genomen kunnen worden. Er zijn meer voorbeelden te bedenken. Ook combinaties kunnen zinvol zijn: allerlei deelbesluiten met hun eigen passende manier van besluiten.

Voorbeelden van het soort besluit dat genomen kan worden

Gewoon ineens Voor/Tegen	De ogenschijnlijk meest simpele rechttoe rechtaan beslissing om er ineens doorheen te komen. In veel gevallen zal het echte werk echter achteraf plaats moeten vinden (mensen alsnog helpen in hun weerstand). Het kan zijn dat de gemeente hieraan toe is (laten we de knoop doorhakken), maar vaak zal het effectiever en sneller werken om het besluit in stappen te nemen.
Uitstel	Stem af waarom het zinvol is om uit te stellen. Waar wachten we op, wat moet er in tussentijd gebeuren? Bij uitstel zul je misschien moeten dealen met ongeduld in de gemeente.
Gefaseerd invoeren	Dit is dus een voorzichtig voor. Behandel vragen als: Waarom willen we voorzichtig? Wat beogen we met faseren? Fasering kan helpen om mensen te laten wennen, en discussie meer te focussen op de afzonderlijke fasen.
We zijn er nog niet uit	Dit is dus voorlopig tegen (huidige situatie handhaven). Wanneer ben je er wel uit? Ook hier kan ongeduld spelen!
Duidelijk: onbeslist!	Interessante optie: 'We constateren dat er geen overtuigende bijbelse argumenten lijken te zijn om elkaar iets op te leggen t.a.v. het geslacht van een ambtsdrager'. Dit betekent dat er geen reden is om de huidige praktijk te handhaven, maar ook niet om het allemaal ineens om te gooien! Dit besluit biedt ruimte om op andere gronden te kiezen (laten we kijken hoe het bij anderen uitpakt, aansluiten bij onze zusterkerk hier). Het kan ook een goed voor-besluit zijn waarop andere besluiten genomen kunnen worden (Gefaseerd, Uitstel, ...)
Voor/Tegen voor wat betreft de zaken waarover we het eens zijn	Eerst de eenvoudige besluiten nemen over de zaken waarover je het eens bent (bijvoorbeeld vrouwelijke diakenen wel, predikant niet). Dan afspreken wat je met de rest doet. Dit kan de basis zijn voor gefaseerde invoering.
Besluiten over alles, behalve waar de kern van het geschil ligt	Voor/tegen voor wat betreft bepaalde aspecten van het ambt. Er blijft een gebied (Leidinggeven? Onderwijs?) waar we vinden dat het (nog) niet kan. Heroverweeg met elkaar je huidige invulling van het ambt. Zijn er bepaalde taken die we (ook) aan andere gemeenteleden (en dus aan vrouwen) toe kunnen wijzen? Bevestig hen in die taak. Verder: hoe ga je om met wat je nu nog ongemoeid wilt laten?
In bijzondere gevallen voor	Een creatieve en charmante optie! In de bijbel vinden we namelijk veel voorbeelden van 'ambten' die altijd door mannen worden uitgevoerd, terwijl God soms toch vrouwen inzet (Rechters, Profeten). De vraag is

	alleen: Wanneer zetten wij dan vrouwen in? Bij bijzondere gaven? Als mannen het laten afweten? Het is niet bekend of er veel ervaring is met zo'n constructie. Maar het bespreken van zo'n optie kan je helpen om het eens van een andere kant te bekijken.
--	---

Voorbeelden van de manier waarop er besloten kan worden

Kerkenraads- besluit	Uiteindelijk is het altijd aan de kerkenraad om een definitief besluit te nemen. Het punt waar het hier over gaat heeft echter wel een dusdanig karakter dat de kerkenraad moet 'rekenen met de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenteleden' (KO B29.4) en de gemeente bij de besluitvorming moet betrekken. De mate waarin dat het beste kan gebeuren is erg afhankelijk van de situatie in de gemeente (hoe 'gevoelig' ligt het) en van het soort besluit dat genomen wordt. In zijn algemeenheid zouden we willen benadrukken: betrek de gemeente in dit geval altijd, bij wat voor besluit je ook zou willen nemen (ga het gesprek aan), maar neem wel de leiding (laat het geen open eind zijn).
Stemmen	Stemmen over een controversieel onderwerp wordt als zwaar, als strijd, ervaren. 'Verliezers' kunnen het gevoel hebben dat we er achteraf toch nog niet aan toe waren. 'Winnaars' kunnen het gevoel hebben dat de tegenstand nog steeds niet is gebroken. Je kunt misschien ook gewoon met elkaar constateren wat de meerderheid lijkt te zijn; dat is veel minder zwaar. In veel gevallen zullen er dan toch mensen zijn die alsnog op een stemming aandringen. In dat geval valt de uitslag echter minder zwaar (Ja, hallo! Dat wisten we toch al?). Het 'verliezerskamp' blijft dan gevoelsmatig beperkt tot degenen die op een stemming hebben aangedrongen. Bezin je op de meest geschikte (integere) manier van stemmen: Handopsteken, schriftelijk op een gemeentevergadering, via enquête. Verder zou je van tevoren af kunnen spreken met welke meerderheid een besluit wordt aangenomen. Maak duidelijk welke "waarde" de stemming heeft voor een definitief besluit van de kerkenraad.
Peilen	Mogelijkheid om te kijken hoe doelgroepen erover denken (leeftijd, geslacht), te inventariseren wat voor sommigen nog nodig is om een besluit te kunnen nemen, of de consequenties te kunnen aanvaarden. Spreek van tevoren (niet achteraf) met elkaar af wat je met de resultaten van de peiling doet. Laat het een duidelijke stap zijn in het besluitproces en niet iets met een open einde.
Optimale oplossing naar boven laten drijven	Meerdere opties aanbieden. De top-vier voorkeur nogmaals met elkaar bespreken (wat zijn de consequenties, moeten we ze nog wat bijschaven, zit het hem juist in een combinatie van opties). Met elkaar kiezen uit die top-vier. Dit geeft gelegenheid je stapsgewijs te schikken.
Besluiten op basis van consensus	Consensus (eensgezindheid) over een besluit zal vaak onbereikbaar zijn. Maar hoe meer consensus je van tevoren bereikt over zaken die rondom het besluit een rol spelen, hoe groter de acceptatie van het besluit zelf. Enkele voorbeelden: voorwaarden waaraan voldaan moet worden

	voordat het besluit genomen kan worden, de formulering van het besluit zelf, wijze van besluiten, maatregelen om om te gaan met de consequenties, afspraken over gedrag en wederzijdse acceptatie, persoonlijke verbinding met de uitslag.
Besluiten vanuit deelconclusies	Trek gezamenlijke deelconclusies gedurende de loop van de gesprekken in de gemeente en bouw daarop door (als we het samen eens zijn over ..., kunnen we dan nu ...). Je kunt verschillende (combinaties van) wegen bewandelen. Enkele voorbeelden: • Vanuit bijbelse principes. Bijv. Zijn we het erover eens dat er inderdaad wel/geen rechtstreekse geboden in de bijbel staan m.b.t. het geslacht van degenen die een ambt uitvoeren zoals wij dat anno nu kennen? Waarover gaan die richtlijnen dan wel/niet? Wat betekent dat voor de afzonderlijke ambten, of de te onderkennen taken daarin? • Met het oog op een optimaal proces in de gemeente. Bijv.: Zijn we het eens over het beeld hoe de gevoelens in de gemeente liggen? Wat kunnen we bieden aan mensen die ...? Welk besluit kunnen we daarover nemen? Wat moet dus nog even blijven liggen? Waarop wachten we dan? • Door vanuit consequenties, in scenario's, te denken. Bijv: Alhoewel we op ... nog geen besluit kunnen nemen, zijn we het erover eens dat als we dat toch besluiten we dan deze en die consequenties aanvaarden? Kunnen we samen een modus vinden om met die consequenties om te gaan? Wordt daardoor het besluit makkelijker om te nemen, of waarom dan nog steeds niet?

Bijlage D. Voorbeelden van werkvormen

We geven u nog enkele voorbeelden van werkvormen waarmee u ideeën op kunt doen hoe je in kerkenraadsverband of in kringen in de gemeente het gesprek kunt leiden. Zoek elders (bijvoorbeeld via www.gkv.nl/organisatie/deputaatschappen/mvindekerk, de site van het deputaatschap MViK) of via een ervaren gespreksleider naar meer, of voor uw situatie passender, werkvormen. Ga er niet vanuit dat een werkvorm geschikt is omdat hij er leuk uitziet. Beoordeel de situatie, de fase, waarin de gemeente of een gespreksgroep zich bevindt, de vragen waar men mee zit (of zou moeten zitten), de mate waarin de mensen gewend zijn om met elkaar in gesprek te zijn, en gewend zijn om daarbij alternatieve vormen te gebruiken, en zoek dan naar een werkvorm die juist in die situatie behulpzaam kan zijn om het gesprek op gang te brengen en te sturen.

De voorbeelden die gegeven worden kunnen je daarbij helpen:

- A. Het vasthouden van de totale gesprekslijn; toewerken naar een uitkomst
- B. Leren hoe je een goede dialoog met elkaar kunt voeren
- C. Reflecteren over de manier waarop gediscussieerd wordt
- D. Beginnen met 'reflectie'; kijken hoe in de bijbel wordt omgegaan met meningsverschillen
- E. Naar elkaar luisteren en elkaar begrijpen
- F. Naar boven halen wat er leeft

A. De hele discussie ineens; totale gesprekslijn

Als je een groep hebt die gewend is om met elkaar in gesprek te zijn en er zin in heeft om samen nu eens te kijken hoe je zo'n ingewikkelde situatie aan zou kunnen lopen, zou je de volgende gesprekslijn kunnen gebruiken:

1. vertel elkaar welke ontwikkeling je hebt gehad m.b.t. het standpunt t.a.v. 'man, vrouw en ambt' dat je nu hebt.
 - niet op elkaar reageren
 - uitstellen van oordelen en oplossingen
 - ontvankelijk luisteren
2. Inhoudelijke (bijbelse) discussie; uitwisselen van argumenten. Discussiepunten:
 - bijbelse lijnen man-vrouw (verschil man-vrouw vs. gelijkheid; vroeger vs. nu)
 - invulling in bijbel van 'belangrijke functies' (vrijwel altijd M, maar af en toe gesanctioneerde V; profetessen)
 - zwijgtteksten (en de vele en onvergelykbare exegeses daarover)
 - wat zegt de bijbel eigenlijk over de ambten zoals wij die nu kennen en zoals ze in de Reformatietijd zijn ingesteld
3. Snap je iets van de 'wederzijdse standpunten'. Hoe 'waardeer' je die? Wat vind je van het standpunt van de ander? Begrijp je hoe die ander daarop uitkomt?
4. Denk je dat dat op korte termijn naar elkaar toekomt? Of zelfs op lange termijn?
5. Wat doen we daarmee? Wat betekent het wanneer we verschillend denken? Hoe gaan we daarmee verder?

6. (Eventueel als extra:) Denk eens in scenario's: wat zal het effect zijn in de gemeente:
- als we niets doen, of bijv. pas over drie jaar een beslissing nemen
 - als we de ambten openstellen voor vrouwen
 - als we besluiten de ambten niet open te stellen voor vrouwen
 - als we alleen enkele ambten openstellen voor vrouwen
 - als we ... (één van de andere besluiten zouden nemen waar we op dit moment aan denken)
- Is dat (effect) inderdaad wat we willen?

Houdt een strak tijdschema aan, waarbij je vooral tijdig overgaat naar vraag 4. Dat je daarmee een lopende discussie doorbreekt, is niet erg, want daar gaat vraag 4 juist over.

Het kan in één avond. Dat geeft iedereen de druk om voortgang te maken. Het mag echter ook uitgesmeerd worden. Dat geeft je de gelegenheid om per vraag een andere manier van bespreking te hanteren (bijv. bij vraag 2. eerst een forumdiscussie organiseren tussen mensen (autoriteiten) met een tegengestelde mening, voordat jezelf in gesprek gaat).

Het keerpunt in deze lijn zit hem in vraag 4 (*Gaan we er uitkomen?*).

- Je kunt samen het gevoel hebben dat je nog geen antwoord kunt geven op deze vraag. Samen mis je nog iets, of je hebt het gevoel dat je goed op dreef bent, maar dat je eerst meer mensen wilt betrekken die er nu nog niet bij konden zijn. Dan kun je er samen over doorpraten wat er nog nodig is en hoe je dat zou kunnen organiseren.
- Heb je het gevoel dat je er allemaal hetzelfde over denkt, net als de mensen die er niet bij zijn, dan kun je erover doorpraten hoe je die mening vorm zou kunnen geven.
- Heb je het gevoel dat de meningen verdeeld zijn en waarschijnlijk ook zullen blijven, dan ligt er een mooie uitdaging: De voorwaarde om lichaam van Christus zijn, tot Gods eer en tot heil van alle leden, is niet dat je allemaal dezelfde mening hebt! Hoe geef je dat in deze situatie dan (praktisch) vorm?

B. Als het moeilijk is de dialoog aan te gaan; rust nemen; de 'contemplatieve dialoog'

Het kan zijn dat je een groep hebt waarin veel gepraat wordt, men de neiging heeft om niet goed naar elkaar te luisteren, vooral (herhaaldelijk) het eigen standpunt naar voren brengt, alleen rationele argumenten uitwisselt. Dan kan het verstandig zijn om dwingend rust en bezinning voor te schrijven. Daarvoor kun je de vorm van de 'contemplatieve dialoog' gebruiken. Iedereen moet dan wel bereid zijn stilte te aanvaarden en aan zelfreflectie te doen.

Essentie in deze vorm is dat je niet direct reageert op elkaar (of op een algemeen aan de orde gestelde vraag), maar jezelf daar eerst op bezint. Dat kan door gewoon een stilte in te lassen, op te laten schrijven wat die vraag/reactie bij je oproept aan gevoelens en dat vervolgens te delen, na een stilte reflectie te geven op wat je merkt aan gevoelens bij de spreker, (regelmatig) gebed, of opschrijven wat je denkt dat er tussen de regels is gezegd.

C. Lijn aanbrengen in het gesprek; reflecteren; de ‘feedback-fishbowl dialoog’

Je kunt oeverloos met elkaar discussiëren, maar het kan helpen als anderen je tussendoor tips geven hoe je voortgang in het gesprek kunt krijgen, wat de essentie van het gesprek lijkt te zijn, wat een nieuwe wending aan het gesprek zou kunnen geven, hoe de manier van discussiëren verbeterd kan worden. Je kunt daarvoor de vorm van de ‘feedback-fishbowl dialoog’ gebruiken. Iedereen moet dan wel bereid zijn om de discussie op een willekeurig moment te onderbreken en reflectie te ontvangen.

Verdeel de groep in tweeën. De helft gaat in een cirkel zitten, de andere helft in een cirkel daaromheen. De binnenste cirkel voert het inhoudelijke gesprek. Na bijvoorbeeld 10 of 15 minuten wordt het gesprek abrupt gestopt. De binnenste cirkel draait zich om en krijgt feedback van de buitenste cirkel over de wijze waarop het gesprek gevoerd wordt, over deelnemers die genegeerd zijn, over waar het naar toe lijkt te gaan. En er worden tips gegeven om het gesprek in andere banen te leiden (misschien moeten jullie het vooral daar eens over hebben, misschien moet je wat meer reflecteren wat het je doet). Doe dit een paar keer en wissel dan de cirkels om (of voor een deel). De nieuwe binnencirkel krijgt een aantal gerichte vragen mee waarvan de oude binnencirkel weleens wil zien hoe anderen daarover praten.

D. Reflectie vooraf; omgaan met verschillen; de bijbel daarover aan het woord

Het kan aardig zijn om, voordat je het inhoudelijke gesprek ingaat, eens te kijken wat de bijbel ons leert over het omgaan met meningsverschillen (of conflicten). Je kunt dan tijdens het inhoudelijke gesprek hier af en toe weer op teruggrijpen, en het geeft rust voordat je met elkaar in discussie gaat. Twee voorbeelden:

- Maak kaartjes met uiteenlopende Bijbelteksten over het omgaan met conflictueuze situaties, zowel door mensen als tussen God en zijn volk. Ga om een tafel staan, laat ieder een kaartje kiezen en om en om uitspreken welk licht deze tekst werpt op de situatie.
- Ondervindt aan den lijve hoe een conflict in de bijbel werd uitgewerkt. Voer een toneelstuk op over Handelingen 15. Leef je in in het heftige inhoudelijke verschil dat er toen speelde. Laat de diverse emoties goed uitkomen. Speel vervolgens hetzelfde toneelstuk in het hier en nu rond het thema MVEA.

Stop op het moment dat er nog geen oplossing is. Praat er samen over door. Wat zouden ‘Petrus woorden’ kunnen zijn?

Of speel het (met een bepaalde maximale duur) helemaal uit, waarbij het publiek mag ingrijpen. Als iemand uit het publiek het nodig vindt roept hij ‘FREEZE!’. Het toneelstuk komt in de pauzestand en het publiek mag aanwijzingen geven, verbeteringen voorstellen, vragen stellen aan de spelers, of een nieuwe wending in het ‘script’ introduceren. Daarna wordt het spel weer hervat. Evalueer achteraf.

E. Luisteren en elkaar begrijpen; elkaars standpunt verwoorden

In de uitwisseling van (inhoudelijke) argumenten kun je het 'ping-pongen' doorbreken en het naar elkaar luisteren stimuleren, door elkaars standpunt te laten verwoorden en verdedigen. Twee (vertegenwoordigers van) tegenovergestelde meningen (bijvoorbeeld voor- en tegenstanders van de vrouw in het ambt) gaan met elkaar in gesprek. De 'voorstander' brengt met argumenten onder woorden wat de visie van de 'tegenstander' is. De 'tegenstander' geeft vervolgens aan op welk punt zijn standpunt nog niet goed is weergegeven. Zodra de 'tegenstander' erkent dat zijn standpunt zuiver is verwoord, worden de rollen omgedraaid. In sommige gevallen (jeugd) kan het leuk zijn een wedstrijdelement toe te voegen (elkaar wederzijds een cijfer geven voor de verwoording en dan vragen waarom geen hoger cijfer wordt gegeven).

F. Naar boven halen wat er leeft; een eenvoudige vorm van een Synthetron-discussie

Als je graag wilt weten wat er leeft onder de gemeenteleden en hen, juist over die punten, met elkaar in gesprek wilt brengen, dan kan de volgende werkvorm (gebaseerd op de Synthetron-discussie) daarbij helpen. In de voorbereiding en begeleiding vergt dit wat meer (denk)werk! Als een groep hier voor het eerst mee aan de gang gaat, is het verstandig het gesprek te begeleiden, om de voortgang te bewaken en de bedoeling en werkwijze vast te houden.

1. Bedenk van tevoren vragen die uitspraken bij mensen kunnen ontlokken over wat er leeft in de gemeente. Denk er samen goed over na wat je naar boven wilt halen en welke vragen je dan het beste kunt stellen. Houdt de vragen zo open mogelijk, zodat men echt vanuit het hart kan antwoorden. Bijvoorbeeld algemene vragen: Wat leeft er volgens jou in de gemeente n.a.v. de besluiten? Wat vinden de mensen volgens jou van de manier waarop de discussie tot nu toe is gelopen? Als je er met anderen over praat, waar gaat het dan vooral over? Of specifiek over een onderwerp, bijv. de situatie in de gemeente: Wat hoor je over de standpunten in de gemeente? Als je de gesprekken hoort, wat valt je dan op over de sfeer, of over de gevoelens van de mensen; bij welke onderwerpen speelt dat vooral? Heb je het gevoel dat iedereen aangehaakt is bij het gesprek; zo niet: wat is volgens jou de reden om niet mee te doen?

2. Geef de vragen aan verschillende groepen. In een groep wordt elke vraag afzonderlijk behandeld in een beperkte tijd (bijv. 10-15 minuten). Alle deelnemers zetten uitspraken over de eerste vraag op een geeltje. De geeltjes worden bij elkaar gelegd en gezamenlijk worden ze een voor een op een lijn geplakt die loopt van 100% (als de hele groep het eens is met de uitspraak), tot 1% (als slechts een enkeling de uitspraak onderschrijft). Niet alle geeltjes hoeven besproken te worden! Begin bij degene waarmee men het waarschijnlijk vooral eens is. Ga door met de opvallende, aansprekende, of belangrijke, maar stop als er niet veel overeenstemming meer gevonden kan worden. Schrijf iets extra's op het geeltje als de uitspraak niet voor iedereen helder bleek te zijn. Er mogen tijdens het gesprek geeltjes bijgemaakt worden, als je samen tot een nieuwe uitspraak komt waar de meesten het over eens zijn. Na de afgesproken tijd wordt het gesprek gestopt. De lijst met geeltjes wordt

bewaard en men pakt de volgende vraag en nieuwe blanco geeltjes om uitspraken op te schrijven.

3. Neem de “lijsten” van de verschillende groepen in. Leg ze per vraag naast elkaar en bespreek wat je opvalt en wat je met het resultaat kunt doen. Zie je overeenkomsten tussen de groepen, dan heb je een punt dat breder leeft. Voor een vervolgsessie zou je dan vragen kunnen bedenken om erachter te komen hoe men erover denkt hoe je met dat punt verder om zou kunnen gaan. Als er bij één groep iets verrassends naar boven is gekomen, is het misschien goed om erachter te komen of dit punt ook breder leeft. Je kunt er vragen voor een vervolgsessie voor bedenken, of je kunt het, als de vraag in een andere groep nog behandeld moet worden, als geeltje met een uitspraak inbrengen in de bespreking daar.

N.B. Een echte Synthetron-discussie verloopt d.m.v. chat-sessies op het internet en vergt inzet van middelen en professionele begeleiding. Het levert meer op dan de bovenstaande versimpelde vorm, je hebt sneller resultaat en je kunt uitkomsten van de ene groep makkelijker introduceren binnen een andere groep. Een nadeel is dat men niet lijfelijk met elkaar in gesprek is, maar dat kan soms (bijv. in gespannen situaties, of vanwege de grootte van de gemeente) ook weer een voordeel zijn.